

Jaarverslag Historisch Museum Den Briel 2022

BELEID EN UITVOERING

Het Historisch Museum Den Briel van de gemeente Brielle, per 1/1/2023 de gemeente Voorne aan Zee, heeft drie locaties: het museum over de Tachtigjarige Oorlog in het historisch centrum van de vestingstad Brielle, vuurtoren de Stenen Baak in Oostvoorne (in exploitatie, geen eigendom) en het Visserijmuseum in Zwartewaal. Het museum voerde voor de drie locaties het collegeprogramma 2018-2022 uit evenals het juli 2017 door de gemeenteraad van Brielle geaccordeerde *De Poorten Open. Museumbeleidsplan 2017-2023* (en de daarin genoemde museale gedragscodes). Verder voerde het museum de (volgens de ICOM definitie en Erfgoedwet gehanteerde) museumtaak uit. Het museum behield de status van "geregistreerd museum".

In verband met de op handen zijnde fusie van de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne werd zomer 2022 het tentoonstellingsprogramma 2023-2025 in Brielle bestuurlijk geaccordeerd.

Het jubileumjaar 2022 werd in en door Brielle groots gevierd met tal van projecten. Het museum mocht daar op de achtergrond een aanzienlijke inhoudelijke bijdrage aan leveren qua onderzoek en tekstschrijving (bijvoorbeeld voor de bebording van de wallen en de uitbreiding van de QR-code tour door de stad en Zwartewaal). Het museum organiseerde 3 tentoonstellingen, locatie: de Cornelia van der Linden zaal, in het museum aan de Markt in Brielle.

Het gemeentebestuur besloot de maquette van Brielle, een cadeau van de stichting Eersteling der vrijheid aan de inwoners van Brielle, te plaatsen in de hal van het stadhuis. Daartoe werd de hal verbouwd, de receptie verplaatst en de museumwinkel verkleind.

Voor de museumtaak collectiebeheer, met name de klimaatbeheersing, werd voorzien in 12 uur ondersteuning per week, via externe inhuur.

Tot 1 april fungeerden twee functionarissen samen als medewerker educatie voor 32 uur. Per 1 augustus werd een nieuwe medewerker educatie en publieksbegeleiding aangesteld.

Per 1 april werd de coördinatie/aansturing vrijwillig receptionisten en suppoosten gecombineerd met de taken van de (wettelijk verplichte) BHV'er weekend tot een functieomvang van circa 20 uur per week.

Conform het museumbeleidsplan werden voor de zomertentoonstelling 2022 en bijbehorende publieksactiviteiten een tijdelijk gastconservator en projectmedewerker(s) aangetrokken. Hun uren werden volledig besteed.

Een brede wervingsactie vrijwilligers leverde in 2022 twee technisch vrijwilligers op.

Ook in 2022 werd de gewenste vrijwillig medewerker werving sponsoring/subsidies niet gevonden.

Tot ons verdriet is één vrijwillig medewerker ons in 2022 ontvallen door overlijden. Drie vrijwilligers vertrokken wegens fysieke klachten. Per 31 december 2022 telde het museum 39 vrijwillig medewerkers.

Conform de wetgeving AVG handhaafde het museum in samenwerking met de gemeentelijke functionaris gegevensbescherming het verwerkingsregister en privacybeleid.

De Brielse gemeenteraad besloot in te stemmen met het collegevoorstel tot een extra investering van onderhoud en uitbreiding klimaat-beheersingsapparatuur ad Euro 25.000. Dit bedrag, ontleend aan niet uitgegeven museale uitgaven tijdens de coronaperiode, werd volledig besteed.

Ten gevolge van de coronamaatregelen was het museum in 2022 voor publiek gesloten tot en met maandag 24 januari. Daarna was het museum enige tijd alleen toegankelijk met een mondkapje en coronabewijs.

COLLECTIEBEHEER

a. Collectieregistratie

De collectieregistratie werd conform het museumbeleidsplan uitgevoerd. De verworven collectiestukken werden in Adlib schriftelijk geregistreerd en gefotografeerd. In totaal 155 voorwerpen, inclusief de langdurige bruiklenen en overdrachten.

De collectiedatabase, die via de website te raadplegen is, kreeg een upgrade met onder meer extra tegels om voorwerpen sneller te kunnen vinden. Dit project werd uitgevoerd door de medewerker collectiebeheer, Jeanette de Lange, ism Axiell.

HISTORISCH MUSEUM Den Briel

Introductie Zoeken Resultaten Details Selectie Zoekhistorie

Zoeken
 Eenvoudig zoeken
 Uitgebreid zoeken
 Deskundig zoeken

Zoek in Museumcollectie Bibliotheekcatalogus

Voer trefwoorden in Zoeken

Tachtigjarige Oorlog
 Tachtigjarige Oorlog *

Schatkamer van Brielle
 Schatkamer van Brielle *

Visserijmuseum Zwartewaal

Brielse Admiraals
 Brielse Admiraals *

Portretten

Stadsgezichten en landschappen

Medailles en munten

Archeologie

b. Collecties

Het museum beheerde de collecties van de gemeente Brielle en de Historische Vereniging De Brielse Maasmond.

Twee voorwerpen werden in 2022 aangekocht:

- Anoniem, Portret Charlotte de Bourbon, olieverf op doek, 2022, inv nr 7099.
- J.P. Koelman, Zelfportret, tekening in potlood, 1844, inv nr 7127.

Het museum ontving als legaat een schilderijtje van Martinus Middelhoek en als schenking onder meer een Gezicht op het Wellerondom, in olieverf. Een inwoner van Brielle schonk het museum een groot aantal door hem gemaakte professionele digitale foto's van de geschiedenis van Brielle in de afgelopen 25 jaar. Van de gemeente Brielle nam het museum een aantal stukken uit de BKR collectie over. Verder nam het museum een aantal relatiegeschenken die aan de burgemeester waren gegeven, zoals een aantal penningen, op in de museumcollectie. Het museum is in afwachting van de overdracht van de burgemeestersketting Brielle; het college van Brielle besloot die aan de museumcollectie over te dragen. Zie ook de database collectie online op de website.

Als langdurig bruikleen uit de collectie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed werd het portret van Prins Maurits van de hand van Michiel van Mierevelt toegezegd. Dit zou in 2023 worden onthuld door prof. dr. Jan Anthonie Bruijn, voorzitter van de Eerste Kamer.

(Geprolongeerde) uitgaande bruiklenen:

- Cultuurhuis, alwaar twee vitrines met objecten van de Historische van de Vereniging De Brielse Maasmond;
- Medisch Centrum Brielle, waar een vitrine met medische objecten is geplaatst, in het kader van het project *museumcollectie in de etalages*.
- Binnen bovengenoemd project werden ook collectiestukken uitgeleend aan restaurant Chez André en het Sinterklaashuis.

Inkomende tijdelijke bruiklenen

Voor de drie tentoonstellingen werden veel tijdelijke bruiklenen verkregen, zie verder onder Tentoonstellingen.

c. Behoud en Beheer

Het behoud/beheer van de collectie (passief en actief) werden conform het museumbeleidsplan uitgevoerd.

d. Klimaat

De klimaatbeheersing werd volgens de richtlijnen en rapportage van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed uitgevoerd. Wederom is geconstateerd dat de 17de-eeuwse gebouwen die de museumcollectie huisvesten qua klimaat lastig in de hand te houden zijn en dat op korte termijn meer actie nodig is.

- Presentatie Portret Van der Marck, heer van Lumey
23 maart-17 april 2022
Bruikleen Nationaal Archief, Den Haag
- Tentoonstelling Het Huis Oranje-Nassau in Brielle en
op Voorne-Putten
13 juni – 28 augustus 2022
40 portretten: geschilderd, getekend, gedrukt, in brons, op serviesgoed
en enkele op foto's. Bruiklenen van musea en particuliere verzamelaars.

De officiële opening werd op 11 juni verricht in het museum/stadhuis door dr. Paul Rem, senior conservator Paleis Het Loo.

Het tweede gedeelte van de opening, waarvoor ook de vrijwillig medewerkers en inwoners Brielle waren uitgenodigd, bestond uit een nieuwe storytrail van Stadsavonturen en eindigde in de Catharijnekerk.

EDUCATIE

Bij de vier weken durende presentatie van het zwaard van Bloys van Treslong werd een nieuw, tijdelijk educatief programma samengesteld door de educatoren Petra Hogenboom en Menno Meijerink: 86 leerlingen van het PO en VO namen dit programma ter plaatse af.

Bij de presentatie van het portretje van Lumey in maart/april kwam van de hand van de wetenschappelijk medewerker Roel Slachmuylders een zaalblad met transcriptie en vertaling beschikbaar.

Ten gevolge van een tijdelijke vacature kon het onderwijsprogramma *Schatgraven* voor groep 1 en 2 niet worden aangeboden. Voor de continuering van het lesprogramma *1 april*, vanuit het Erfgoedspoor, en

het programma *Portretten*, werd een tijdelijk coördinator aangetrokken die de programma's liet uitvoeren. De museumles *1 april* werd afgenomen door 258 leerlingen uit acht groepen (5 groepen van 4 Brielse scholen, 1 groep van een school uit Spijkenisse en 1 groep van een school uit Nieuwenhoorn).

De museumles *Portretten*, gegeven door kunstenaar Elma van het Hof in Galerie Willy Groot en wederom gefinancierd door de stichting Het Merula-Weeshuis, werd door 70 leerlingen van de groepen 6 gevolgd. Voor het VO bood het museum de verschillende varianten van het educatieve programma *Opstand in de Nederlanden*, het lesprogramma over het kloosterleven (archeologie) en het programma *Vaarwel* van Glos. De museumles *Opstand* werd door 190 leerlingen van het OV bezocht; 164 VO leerlingen bezochten het museum zonder onderwijsprogramma. De les *Ahoy Zeebonken* van Glos werd door 50 leerlingen van het PO gevolgd; zonder museumles kwamen van het PO 27 leerlingen naar het museum. In totaal bezochten 845 kinderen in schoolverband het museum.

Het museum nam als locatie deel aan Open Monumentendag (georganiseerd door de Stichting Kunst & Cultuur Brielle). Aan de maand van de geschiedenis werd niet deelgenomen.

Publieksactiviteiten algemeen

Op 15 februari vond de traditionele taxatiedag door het Venduhuis Rotterdam plaats. Het museum nam deel aan de 1 aprilviering met verklede medewerkers en gratis toegang. Op die dag ontving burgemeester Rensen in Brielle vele gasten onder welke een delegatie van het stadsbestuur uit Lummen (een voormalige heerlijkheid van watergeus Lumey in Belgisch Limburg). De Belgische delegatie bezocht het museum en het portretje van Lumey, waarbij dr. Roel Slachmuylders een toelichting gaf. In april nam het museum deel aan de Nationale Museumweek, met in het weekend een gratis openstelling en nog net de presentatie van het portretje Lumey.

QR-code tour museum en stad

Deze werd aanzienlijk uitgebreid: over de wallen, in de stad en in Zwartewaal. Voorzien van een vertaling in het Engels en met de mogelijkheid te kiezen voor "voorlezen". De voorleesmodule werd bekostigd vanuit de gemeentelijke gelden toegankelijkheid. De uitbreiding van de QR code tour werd door de gemeente gegund aan vormgever Maarten Meevis met medewerking van Ivar Iding (projectmedewerker museum) die de QR code Tour in oorsprong maakte en beheert.

Lezingen

Op 3 maart 2022 gaf museummedewerker dr. Roel Slachmuylders een lezing bij zijn boekpresentatie (zie onder publicaties).

Op 27 augustus gaf drs. Reinildis van Ditzhuyzen, in het kader van de zomertentoonstelling, voor een bomvolle raadzaal een lezing over de hofetiquette.

Storytrail

Stadsavonturen maakte een nieuwe, duurzame storytrail bij de tentoonstelling Het Huis Oranje-Nassau.

Oranjeroute op Voorne Putten

Ivar Iding van KijkenLuister vervaardigde een duurzame Oranjeroute voor de eilanden Voorne en Putten. Al de plaatsen op de eilanden Voorne en Putten die door leden van het Huis Oranje-Nassau zijn bezocht, komen in de Oranjeroute aan bod. De informatie wordt geboden via een plattegrond van de eilanden, qr codes en geschreven en gesproken tekst in Nederlands en Engels.

Filmpje Huis Oranje-Nassau

Van de tentoonstelling Het Huis Oranje-Nassau werd door Ivar Iding een 8 minuten durend filmpje vervaardigd dat via de website en YouTube te bekijken is.

Externe bezoeken

De museumdirecteur bracht als introducée van de burgemeester van Brielle een bezoek aan de herdenking van 6 april 1572 in Vlissingen.

Inkomende bezoeken

De burgemeester van Brielle, drs. Gregor Rensen, ontving in het museum zijn bestuurlijke relaties uit de Tjechische zusterstad Havlickuv Brod. Uit het Duitse Herborn ontving de burgemeester in het museum een groep bezoekers via Oranjetours.

De burgemeester ontving op 3 november, in de raadzaal, het jeugdkoor Dzvinochok uit Oekraïne. Aansluitend werden de zangers rondgeleid in het museum.

Museumcongres oktober

Aan dit jaarlijkse congres werd deelgenomen door Pieter de Dreu, medewerker educatie per 1/8, en Marijke Holtrop.

BEZOEKERSAANTAL

Het museum over de Tachtigjarige Oorlog in de vestingstad Brielle heeft in 2022 het hoogste aantal bezoekers in zijn 110 jarig bestaan ontvangen: 10.335, 120 meer dan het vorige record in 2019.

Bijna 40% van de bezoekers bezocht het museum met een Museumkaart. Daarover ontvangt het museum een vergoeding. Dit geldt ook voor bezoekers met een Rotterdampas.

De Stenen Baak in Oostvoorne ontving 2.189 bezoekers, het Visserijmuseum in Zwartewaal 293.

Bert van Ravenhorst, t/m 31 december 2022 wethouder van de gemeente Brielle, was trots:

"Dit resultaat laat zien dat jaren achter elkaar tentoonstellingen op hoog niveau organiseren, leidt tot structureel meer bezoekers aan het museum en aan Brielle".

PUBLICATIES

Stormachtig april 1572. Brielle en Voorne, Libertatis Primitiae: Eerste Vruchten van de Vrijheid.

Auteur: Dr. Roel Slachmuylders

Boekpresentatie 3 maart 2022

Drs. Karen de Moor

Het Wilhelmus

Tweede druk verschenen januari 2022

Tekst en hertaling.

Dr. Erik Swart en drs. Marijke Holtrop

Het Huis Oranje-Nassau in Brielle en op Voorne-Putten

presentatie ervan tijdens de officiële opening door Dr. Paul Rem, senior conservator Paleis Het Loo, 11 juni 2022

De Publicatie *Verzamelen deel 2* kon in 2022 niet worden gerealiseerd en werd 9 juni 2023 uitgebracht.

MARKETING EN COMMUNICATIE

Publiciteit

Mede door het onderwerp van de tijdelijke tentoonstellingen, in combinatie met het jubileumjaar en de komst van de Koning naar Den Briel was de free publicity voor Brielle en het museum in 2022 enorm. De vondst van een nieuw portret van Willem van Oranje uit een particuliere collectie gaf een boost aan de publiciteit en leidde tot radio interviews. Het portret was het beeldmerk van de tentoonstelling.

Van alle activiteiten werden persberichten uitgestuurd naar de lokale en landelijke media. Een greep uit de free publicity:

- Artikel in Dagblad Den Helder
- Arrangement in het tijdschrift *Vorsten*
- Arrangement met het Poorter Hotel
- Arrangement met De Hoofdwacht
- De Telegraaf 7 juni 2022
- Radio NOS Laat 16 mei 2022
- EO radio 16 mei 2022
- NU.NL 16 mei 2022
- In het AD Voorne Putten
- Website 55 +meerdere malen
- 10 juni 2022, Omroep Max, Tijd voor Max, interview met Paul Rem over de tentoonstelling

In relevante media zijn advertenties geplaatst, bijvoorbeeld in de Briellenaar, Museumkrant Regio Dordrecht, Linqmedia, VVV Goeree-Overflakkee, Vakantiekraant etc

Het instagramaccount @museumdenbriel en het twitteraccount @MuseumDenBriel werden goed bezocht. De facebookpagina werd door vrijwillig medewerker Nathalie Robben regelmatig voorzien van berichten.

Bij de tentoonstelling werd een flyer gedrukt die werd verspreid onder campings, parken, hotels, horeca. Idem voor de museumfolder.

Verhaal van Nederland NTR

Het museum kwam in deze serie voor in de uitzending over Brielle met opnames van de twee koorbanken uit de vaste presentatie bij het thema *de Martelaren van Gorcum*.

Regionale samenwerking en bijdrage citymarketing

Met diverse instellingen in Brielle (zoals het Streekarchief Voorne-Putten, Historische Vereniging De Brielse Maasmond, de Gidsengroep, de 1 aprilvereniging, stichting Het Merula-Weeshuis, het Sinterklaashuis, de Culturele Commissie Sint-Catharijnekkerk, de BBV, Stichting Kunst en Cultuur Brielle, OP Voorne Putten, Stichting Oud-Geervliet) nam het museum als aanbieder van cultureel erfgoed en/of als organisator deel aan gezamenlijke activiteiten (bijvoorbeeld de werkgroep citymarketing) om de stad in zijn totaal te vermarkten en het verblijfstoerisme voor Brielle en omgeving te vergroten. Ook met de Erfgoedtafel ZH waren goede contacten.

Met de stichting Michiel de Ruyter werd de samenwerking geïntensiveerd voor de tentoonstelling in 2023. Met Fortresse Holland in Hellevoetsluis en de Oudheidkamer Oostvoorne werden de banden verstevigd.

Met brasserie De Hoofdwacht en het Poorterhotel in Brielle had het museum een arrangement.

WEBSITE

De website van het museum ontving in 2022 circa 43.000 bezoekers, waarvan circa 36.000 unieke bezoekers. Te herleiden valt dat 51% afkomstig was via een pc, 45% via mobiele telefoon en 4% met een tablet/I-pad. Bijna 80% van de bezoekers aan de website kwam uit Nederland. Op de museumwebsite werden door webmaster Karen de Moor alle activiteiten van het museum gepubliceerd. Ook de 75 filmpjes uit de Coronaperiode 2020-2021 zijn via de website te raadplegen.

Verder biedt de website de mogelijkheid onderwijsprogramma's te downloaden. En de museumcollectie is via de website te raadplegen.

Nieuwsbrief museum

Deze verscheen in 2022 2 maal.

MAQUETTE

Het gemeentebestuur van Brielle koos de toegangshal van het museum/stadhuis als locatie voor de maquette, door de stichting Eersteling der Vrijheid aangeboden aan de inwoners van Brielle. Door de medewerker educatie van het museum, Pieter de Dreu, ism Videoclub Phoenix, werd de maquette uitgebreid met filmbeelden en audio; het museum stelde hiervoor van september tot december zijn museumuren educatie beschikbaar.

BEDRIJFSHULPVERLENING

De wettelijke bedrijfshulpverlening (levensreddende handelingen, blussen en ontruimen) werd op doordeweekse dagen volgens een rooster uitgevoerd door de vier vaste museummedewerkers die daarvoor jaarlijks worden bijgeschoold. In het weekend en op feestdagen, evenals woensdag- en donderdagmiddag, werd de BHV taak door Roxy Beveiliging uitgevoerd.

PERSONEEL

De fte bedroeg in 2019 3,4 verdeeld over vijf functionarissen (waarvan 3 fte aan specialistische museumfuncties en 0,4 fte aan administratieve

ondersteuning. De medewerker educatie en publieksbegeleiding vertrok per 1 april; de vacature werd per 1 augustus opgevuld.

De medewerker collectiebeheer werd in haar werk ondersteund door Art Salvage.

In 2022 ontving het museum geen stagiaires.

VRIJWILLIGERS

Het aantal vrijwilligers nam per saldo af en bedroeg eind van het jaar 39. Het merendeel van de vrijwilligers verzorgde de openstelling voor het publiek van het museum, de Stenen Baak en het Visserijmuseum, de begeleiding van schoolklassen en rondleidingen. Andere vrijwilligers boden technische ondersteuning, ondersteuning op het gebied van collectiebeheer/collectieregistratie, het plaatsen van facebookberichten, veilinginformatie, catering, koeriersactiviteiten.

Het vrijwilligersuitje 2022 vond plaats op 11 juli 2022 en voerde naar Den Haag.

FINANCIEN

De uitgaven voor tentoonstellingen en de inrichting van de vaste presentatie zijn in 2022 toegenomen ten gevolge van de benodigde professionele kunsttransporten, verzekeringen en de onverwachte verhoging van de transportkosten. Ook waren er flinke meerkosten gemoeid met de inhuur van ondersteuning van personeel, hetgeen tot een overschrijding van het budget heeft geleid. Aan de museumreserve kon daarom niets worden toegevoegd.

ANBISTATUS MUSEUM

Toegekend november 2011, bleef gehandhaafd.

MUSEUMCOMMISSIE

De museumcommissie, adviescommissie voor college en raad, kwam in 2022 twee maal bijeen in Brielle, had telefonisch overleg en leverde het college 2 adviezen.

Marijke Holtrop, directeur
Historisch Museum Den Briel, gemeente Voorne aan Zee
laatstelijk bijgewerkt 11 juli 2023

Bijlage

Medewerkers per 31 december 2022

Alexandra Dijkstra-Peeman	administratief medewerker
Pieter de Dreu	mede educatie en publieksbegeleiding
Marijke Holtrop	directeur/conservator
Jeanette de Lange	medewerker collectiebeheer
Ertugrul Karadavut	coördinator receptionisten/suppoosten en BHV'er
Erik Swart	gastconservator
Karen de Moor	webmaster, projectmedewerker
Roel Slachmuylders	wetenschappelijk medewerker/assistent conservator

Vrijwillig medewerkers per 31 december 2022

Hier worden alleen die vrijwilligers genoemd die expliciet hebben aangegeven geen bezwaar te maken tegen de publicatie van hun naam en functie in het jaarverslag. Dit in het kader van de AVG.

Leo Arkenbout	museumdocent/rondleider
Marcel Bakker	technisch vrijwilliger
Ans van Beek	receptionist en suppoost
Marianne Dirks	museumdocent
Anneke van Driel	receptionist
Cor Droogers	receptionist
Fré Eggens	courier
Hans Elsenaar	baakwachter en suppoost
Marthy den Engelsman	suppoost, baakwachter, gastvrouw Visserijmuseum
Djoeke de Haan	baakwachter
Herman Liefhart	suppoost
Jan van der Linden	technisch vrijwilliger
Jan Lodder	baakwachter
Iris Lodder-van Dijk	receptionist en baakwachter
Leo van der Molen	rondleider
Hans Nachtweh	collectieregistrator Visserijmuseum
Corina Poldervaart	gastvrouw Visserijmuseum
Clasine Snellens	rondleider
Henk Vonk	museumdocent
Hans Walgjen	museumdocent
Arjan de Zwart	collectieregistrator Visserijmuseum

De museumcommissie (adviescommissie voor college en raad) bestond uit: Jelle Holwerda (vz), Irma van Oosten, Trudy Schipper en Antoinette Visser. Secretaris: Marijke Holtrop